

Jätetty lausuntopalvelussa 24.9.2025

VN/20373/2025

Yhteiskunta-alan korkeakoulutettujen lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan työneuvoston lakkauttamista ja siihen liittyviä lainsäädäntömuutoksia. Työneuvosto on kolmikantaisessa kokoonpanossa toimiva työ- ja elinkeinoministeriön alainen riippumaton erityisviranomaisena. Työneuvosto antaa lausuntoja työlainsäädännön soveltamisesta ja tulkinnasta ja ratkaisee aluehallintoviraston poikkeuslupapäätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset. Työneuvoston lausuntotehtävistä luovuttaisiin ja sen oikaisuvaatimustehtävät siirrettäisiin 1.1.2026 toimintansa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut (myöh. YKA) vastustaa esitystä seuraavista syistä.

Työneuvostolla on vakiintunut ja keskeinen rooli työlainsäädännön tulkitsijana ja matalan kynnyksen oikeusturvakeinona: Työneuvosto on yhtenäistänyt työlainsäädännön tulkintaa, ja sen lausunnot ovat vaikuttaneet sekä tuomioistuinten että työsuojeluviranomaisten päätöksiin. Se toimii asiantuntevana, nopeana ja kustannustehokkaana lausuntojen antajana sekä tukee EU:n perusoikeuskirjan toteutumista.

Työneuvoston lakkauttaminen johtaisi nykyisen lausunnonantotoimivallan lakkautumiseen, sillä lausuntoasioille ei ole olemassa vaihtoehtoja käsittelyfoorumia. Tämä heikentäisi oikeusturvan saatavuutta. Lausunnonantamisen lakkauttaminen siirtäisi tapaukset jo valmiiksi ruuhkautuneisiin oikeusasteisiin, mikä lisäisi näiden resurssitarvetta entisestään ja lisäisi tarpeetonta jäykkyyttä työlainsäädännön tulkintaan.

Toisekseen on huomioitava, että työneuvosto on antanut lausuntoja sellaisista asioista, joista ei voida nostaa kannetta käräjäoikeudessa kuten tilanteissa, joissa ei ole varsinaista riitaa ja sen osapuolia. Näissä ei ole käytettävissä vaihtoehtoja käsittelyfoorumia. Edellä mainitun lisäksi lausuntomenettely on tukenut työpaikoilla tapahtuvaa sopimista, yhdenmukaistanut työlainsäädännön tulkintaa ja kehittänyt työelämää muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin.

Työneuvoston lakkauttamisen sijaan tulisi harkita sen toiminnan kehittämistä. Lausuntojen sitovuus tulisi palauttaa ja kehittää valitusteitä. Tällä voitaisiin vastata oikeusturvan saatavuuteen liittyviin ongelmiin työoikeudellisissa kysymyksissä kustannustehokkaalla tavalla. Lisäksi mietinnössä olisi tullut arvioida työneuvoston ja yhteistoiminta-asiamiehen toimintojen yhdistämistä. Työneuvostolla ja yhteistoiminta-asiamiehen toimistolla on jo nykyisin yhteiset tilat ja jaettu

henkilöstöresurssi, joten viranomaisten toimintojen ja resurssien yhdistämistä tulisi selvittää ennen molempien lakkauttamista. Säästöjä haettaessa viranomaiset itse tulisi ottaa valmisteluun asiantuntemuksensa tuomiseksi.

Työneuvoston oikaisuvaatimustehtävät siirrettäisiin 1.1.2026 toimintansa aloittavalle Lupa- ja valvontavirastolle. YKA suhtautuu epäillen ehdotukseen, sillä tämän myötä poikkeuslupahakemukset ja oikaisuvaatimukset käsiteltäisiin samassa viranomaisessa. Lupa- ja valvontavirastolle tulee taata uutta tehtävää varten riittävät resurssit. YKA suhtautuu varauksella mietinnössä annettuun arvioon siitä, että oikaisuvaatimustehtävien siirrosta ei koituisi juuri kustannuksia uudelle Lupa- ja valvontavirastolle.

Tässä yhteydessä YKA muistuttaa, että valtion virkamieslain 5a§:n nojalla valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Ensisijaisena lähtökohtana siis on, että työneuvoston palveluksessa olleet virkamiehet siirtyvät jatkossa niiden virastojen palvelukseen, joihin työneuvoston nykyiset työtehtävät siirrettäisiin. Tämä seikka on syytä huomioida arvioitaessa työneuvoston lakkauttamisella mahdollisesti tavoiteltavia säästöjä.

Esitystä perustellaankin juuri valtionhallintoon kohdistuvilla säästö- ja tehostamistoimilla, mutta esityksestä syntyvät säästöt ovat marginaalisia: hallituksen esityksen mukaan työneuvoston toimintamenot ovat vuositasolla noin 200 000 euroa, joka on koko TEM:n hallinnonalan budjetista 0,005285 prosenttia. Lisäksi oikaisuvaatimusten siirto tulee aiheuttamaan kustannuksia muualla valtionhallinnossa, joten syntyvä säästö jää väistämättä alle 200 000.

Lopuksi YKA katsoo, että lakiuudistuksen toteutuessa siirtymäsäännöksissä tulee varmistaa, etteivät vireillä olevat asia raukea lain voimaantullessa.